

XII. Нематеріальні активи

129. Що таке нематеріальні активи?

Під нематеріальними активами слід розуміти об'єкти права інтелектуальної власності, що можуть бути оцінені в грошовому еквіваленті (патент на винахід, корисну модель, ноу-хау, промисловий зразок, права на топографію інтегральної мікросхеми, сорт рослин, торгову марку чи комерційне найменування, авторське право тощо), а також право на використання надр чи інших природних ресурсів тощо.

Під нематеріальним активом слід також розуміти ліцензії на право користування об'єктами інтелектуальної власності, що належать суб'єкту декларування або члену його сім'ї.

Якщо об'єкт права інтелектуальної власності може бути оцінений у грошовому еквіваленті, такий об'єкт слід відобразити в декларації, навіть якщо така грошова оцінка не проводилася. Якщо вартість права на об'єкт у правовстановлюючому документі відсутня, то у формі декларації можна обрати позначку «Не застосовується».

Грошові активи, цінні папери, корпоративні права не є нематеріальними активами й відображаються в інших розділах декларації.

Службові особи, які займають відповідальне та особливо відповідальне становище, а також суб'єкти декларування, які обіймають посади, пов'язані з високим та підвищеним рівнем корупційних ризиків, вказують у декларації також нематеріальні активи, які є об'єктами права власності третьої особи, якщо суб'єкт декларування або член його сім'ї отримує чи має право на отримання доходу від такого об'єкта або може прямо чи опосередковано (через інших фізичних або юридичних осіб) вчиняти щодо такого об'єкта дії, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження ним.

Такі відомості не зазначаються в декларації, якщо відповідні об'єкти належать на праві власності юридичній особі, зазначеній у п. 5¹ ч. 1 ст. 46 Закону, та їх головним призначенням є використання у господарській діяльності такої юридичної особи (див. відповідь на *запитання 71 цих Роз'яснень*).

130. Чи слід зазначати відомості про наукову, публіцистичну статтю (матеріал)?

Лише у разі наявності державної реєстрації авторського права на них.

Авторське право на твір виникає внаслідок факту його створення. Для виникнення і здійснення авторського права не вимагається реєстрація твору чи будь-яке інше спеціальне його оформлення, а також виконання будь-яких інших формальностей (ч. 2 ст. 11 Закону України «Про авторське право і суміжні права»).

Водночас суб'єкт авторського права для засвідчення авторства (авторського права) на оприлюднений чи не оприлюднений твір, факту і дати опублікування твору чи договорів, які стосуються права автора на твір, у будь-який час протягом строку охорони авторського права може зареєструвати своє авторське право у відповідних державних реєстрах.

Таким чином, об'єкти інтелектуальної власності, зокрема літературні письмові твори наукового характеру, що оцінені в грошовому еквіваленті та мають державну реєстрацію, тобто засвідчене авторство, підлягають декларуванню у розділі 10 «Нематеріальні активи» декларації.

131. Що таке криптовалюти?

У декларації відображаються відомості щодо криптовалюти, що належить суб'єкту декларування або члену його сім'ї на праві власності станом на останній день звітного періоду (п. 6 ч. 1 ст. 46 Закону).

Криптовалюти є різновидом віртуальних активів. Відповідно до визначення, що наводиться у стандартах Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей Financial Action Task Force (FATF)¹, віртуальним активом є цифрове вираження вартості, яким можна торгувати у цифровому форматі або передавати і яке може використовуватися для платіжних або інвестиційних цілей. Віртуальні активи не охоплюють цифрового вираження стандартних (фіатних) валют, цінних паперів та інших фінансових активів.

Аналогічне визначення віртуального активу міститься у Законі України від 06.12.2019 № 361-IX «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» (набрав чинності 28.04.2020).

Криптовалюта як вид віртуальних активів є активом, що створюється, обліковується та відчується, як правило, в розподіленому реєстрі та не посвідчує майнових та/або немайнових прав власника криптовалюти. Під розподіленим реєстром можна розуміти електронну базу даних, що містить записи про виконані операції, і яка формується, зберігається та оновлюється на основі алгоритмів, що забезпечують узгодженість даних між усіма програмно-технічними комплексами, які підтримують функціонування такої бази даних. Іншими словами, криптовалюти – це цифрові (віртуальні) гроші у формі токенів, що створені та обліковуються у розподіленому реєстрі.

132. Як відображати у декларації криптовалюту?

1. Як зазначити вид об'єкта?

У полі «Вид об'єкта» блоку полів «Інформація щодо криптовалюти» розділу 10 «Нематеріальні активи» декларації необхідно обрати найменування криптовалюти з випадального списку.

У разі відсутності у списку найменування відповідного виду криптовалюти необхідно обрати «Інше» та вказати повну та скорочену назву наявного активу (наприклад, Binance Coin (BNB), The Sandbox (SAND), Polkadot (DOT) тощо). З метою уникнення помилок у зазначенні найменування рекомендується користуватися сервісами, які акумулюють статистичні дані щодо криптовалюти (наприклад, CoinChecker, LiveCoinWatch, CoinMarketCap, CoinGecko тощо).

¹ FATF – Група з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей. Рекомендації FATF (зі змінами від жовтня 2021 року): www.fatf-gafi.org/publications/fatfrecommendations/documents/fatf-recommendations.html

2. Як зазначити кількість? Як її підтвердити?

У полі «Кількість» зазначається відповідне числове значення, що відповідає кількості наявних монет криптовалюти, так званих токенів (tokens) або коїнів (coins) станом на останній день звітного періоду. Кількість монет (токенів, коїнів) не заокруглюється.

Кількість криптовалюти певного виду може змінюватися за рахунок її обміну (конвертації) на інші види криптовалюти. Задля підтвердження зміни кількості, що відбулася внаслідок сукупності торгових (обмінних) операцій, варто зберігати історію відповідних трансакцій.

Окремі криптовалютні біржі, наприклад Binance, мають функцію формування податкової звітності, що дає змогу відстежувати користувачу його операції з криптовалютами. Зазначений звіт може охоплювати як річний, так і більший період. Його формування здійснюється за допомогою функції «створити API податкової звітності». Більш детально про формування відповідного звіту криптовалютною біржею Binance описано у розділі «Часто задавані питання» (<https://www.binance.com/ru/support/faq>).

3. Як визначити дату набуття криптовалюти, якщо вона набувалася декількома трансакціями?

У разі якщо певний вид криптовалюти набувався кількома трансакціями у різні дати, то у полі «Дата набуття» необхідно зазначити дату останньої трансакції щодо купівлі відповідного активу. Наявність «публічної адреси» криптовалюти, як правило, дає можливість відстежити попередні дати трансакцій та кількість набутої у ці дати криптовалюти. Додатково суб'єкт декларування може підтвердити дату набуття криптовалюти через історію відповідних трансакцій (формування звітів на криптовалютній біржі).

4. Як зазначити вартість?

У полі «Вартість, грн» зазначається вартість одного виду криптовалюти, виходячи з фактичних витрат, здійснених шляхом переказу коштів з банківського рахунку в обмін на придбану криптовалюту.

У разі якщо набуття криптовалюти відбувається внаслідок її обміну (конвертації) на іншу криптовалюту, зазначається вартість набутого активу, що була зафіксована на криптовалютній біржі (Binance, Gate.io, OKEX, Huobi, Exmo, Kuna тощо) на момент здійснення відповідної трансакції. Як джерело визначення вартості криптовалюти, в тому числі під час «майнінгу», можуть використовуватися вищезгадані сервіси, які акумулюють статистичні дані і зберігають так звану «історичну інформацію»: CoinChecker, LiveCoinWatch, CoinMarketCap, CoinGecko. Ці агрегатори інформації використовують ретроспективні дані криптовалютних бірж і відображають об'єктивну усереднену інформацію про вартість криптовалюти на певну дату.

У разі набуття криптовалюти **одного виду в одного постачальника послуг кількома трансакціями у різні дати** слід зазначити її сукупну вартість станом на дату останньої трансакції.

Якщо набувалася криптовалюта **різних видів та/або у різних постачальників**, така криптовалюта зазначається як різні об'єкти декларування.

Якщо криптовалюта придбавалася **різними способами** (наприклад, частина Bitcoin набута за грошові кошти через переказ з банківського (карткового) рахунку, друга частина через обмін Dogecoin на Bitcoin, третя частина через пряму купівлю криптовалюти користувачами без посередників (peer-to-peer), четверта частина Bitcoin надійшла від майнінгу), то в будь-якому разі для визначення вартості криптовалюти можуть використовуватися вже вищезазначені сервіси, які акумулюють статистичні дані і зберігають історичну інформацію (CoinChecker, LiveCoinWatch, CoinMarketCap, CoinGecko тощо). Зокрема, при обміні Dogecoin на Bitcoin завжди існує вартість криптовалюти на той момент (дату), коли відбулося набуття активу, що має вираження у доларовому еквіваленті (або стейблкоїнах, що дорівнюють 1 USD). Таким чином, вартість криптовалюти, що набувається не за грошові кошти, завжди можна визначити виходячи з її доларового еквіваленту та офіційного курсу гривні на момент вчинення трансакції.

Якщо криптовалюта придбавалася **за різні види валют** (гривні, долари, євро тощо), то визначення вартості криптовалюти здійснюється в перерахунку на гривні за офіційним курсом НБУ.

Вартість криптовалюти зазначається у грошовій одиниці України.

5. Що таке ідентифікатор у системі обігу віртуальних активів (публічна адреса)?

У полі «Ідентифікатор в системі обігу віртуальних активів (публічна адреса)» має зазначатися публічна адреса криптовалюти, так званий публічний (відкритий) ключ.

Будь-яка криптовалюта, яка належить особі, характеризується наявністю публічної адреси.

Публічна адреса (Public Address) – це унікальна особиста адреса, яка використовується у блокчейні (розподіленому електронному реєстрі). Вона (як і, наприклад, адреса електронної пошти) може бути опублікована у відкритому доступі (на відміну від закритих ключів). Якщо власник криптогаманця втрачає свій відкритий ключ, його можна відновити, використовуючи закритий (приватний) ключ.

Гаманець криптовалюти, як правило, – спеціальне програмне забезпечення, що інтегроване в біржове, програмне або апаратне середовище, що дає змогу користувачу працювати з блокчейном (розподіленим реєстром) і створювати трансакції або отримувати перекази на свою публічну адресу. Кожен гаманець незалежно від середовища його функціонування містить як приватний, так і публічні ключі (у тому числі й холодні гаманці). Твердження, що криптовалюта зберігається на гаманцях, є некоректним з технічної точки зору, оскільки криптовалюта завжди зберігається в блокчейні (розподіленому електронному реєстрі).

Гаманець криптовалюти може містити як одну публічну адресу певної криптовалюти, так і сукупність публічних адрес різноманітних криптовалют. У ньому зберігається запис про стан рахунку його власника як за сукупністю публічних адрес,

так і в розрізі публічних адрес кожної з криптовалют. Отже, гаманець містить сукупність ідентифікаторів (сукупність публічних адрес) та дає змогу дізнатися всю історію трансакцій конкретного суб'єкта.

Публічна адреса криптовалюти може мати свої відмінності та особливості формування, що залежить від виду блокчейну (розподіленого електронного реєстру), до якого вона належить. Наприклад, публічна адреса (ключ) Bitcoin складається з набору букв і цифр в кількості від 26 до 34 символів та є чутливою до верхнього та нижнього регістрів літер. Тобто при написанні однієї й тієї ж літери «А» у верхньому регістрі та «а» в нижньому регістрі в публічній адресі Bitcoin вони будуть сприйматися як різні символи. Натомість публічна адреса (ключ), наприклад криптовалюти Ethereum, не є чутливою до верхнього та нижніх регістрів літер та сприймає велику та маленьку літеру «А» як один символ.

Варто здійснювати копіювання публічної адреси (ключа) криптовалюти, що відображається в інтерфейсі криптогаманця (зокрема у вкладках «депозитний рахунок» або за допомогою функції «отримати криптовалюту», попередньо обравши вид криптовалюти) з метою уникнення неправильного зазначення публічних адрес (ключів) у відповідному полі декларації внаслідок неправильного набору символу.

У разі якщо криптовалюта знаходиться на рахунку винагород (так званому **Rewards Account**), слід зазначити публічну адресу такого рахунку. При цьому суб'єкт декларування додатково для підтвердження наявності криптовалюти на такому рахунку має володіти інформацією щодо публічної адреси спотового чи іншого рахунку, з якого відбулося перерахування криптовалюти, а також надходження повідомлень, наприклад, на його електронну пошту, що підтверджують періодичне (щомісячне) нарахування винагороди.

6. Як знайти публічну адресу на біржових та інших гаманцях?

Публічну адресу криптовалюти, що міститься на біржовому або іншому програмному криптогаманці (MetaMask, TrustWallet тощо), можна отримати шляхом обрання у цьому гаманці відповідної криптовалюти та натискання на кнопку (ярлик) «Receive»/«Ввод» криптовалюти. Внаслідок такої послідовності дій з'являється відповідна публічна адреса, яку можна скопіювати для цілей декларування.

7. Що таке «Інформація про постачальника послуг, пов'язаних з обігом криптовалюти»?

У полі «Інформація про постачальника послуг, пов'язаних з обігом криптовалюти» має зазначатися найменування криптовалютної біржі, наприклад Binance, Gate.io, OKEX, Huobi, Exmo, Kuna тощо.

Водночас у цьому полі замість найменування криптовалютної біржі можуть зазначатися:

- найменування гаманця криптовалюти (наприклад, MetaMask, Blockchain Wallet, Coinbase Wallet, Trust Wallet тощо) – якщо доступ до криптовалюти забезпечується через криптогаманці, які не є інтегрованими в програмне середовище криптовалютної біржі та є окремим видом програмного забезпечення;

- інформація щодо апаратного (холодного) гаманця (Ledger Blue, Ledger Nano S, Trezor тощо) – якщо зберігання криптовалюти в блокчейні (розподіленому реєстрі) забезпечується за допомогою апаратних або так званих «холодних гаманців».

XIII. Доходи, у тому числі подарунки

133. Які доходи та подарунки зазначаються у декларації?

У декларації зазначаються відомості про доходи, які суб'єкт декларування або члени його сім'ї отримали упродовж звітного періоду (п. 7 ч. 1 ст. 46 Закону).

Доходи включають:

- заробітну плату (грошове забезпечення), отриману як за основним місцем роботи, так і за сумісництвом;
- гонорари та інші виплати згідно з цивільно-правовими правочинами;
- дохід від підприємницької або незалежної професійної діяльності;
- дохід від надання майна в оренду (користування);
- дивіденди;
- проценти;
- роялті;
- страхові виплати;
- виграші (призи) у лотерею чи в інші розіграші, у букмекерському парі, у парі тоталізатора;
- призи (виграші) у грошовій формі, одержані за перемогу та/або участь у спортивних змаганнях, у тому числі аматорських;
- благодійну допомогу;
- пенсію;
- спадщину;
- доходи від відчуження цінних паперів чи корпоративних прав;
- подарунки;
- інші доходи.

Розмір отриманих доходів зазначається з урахуванням нарахованих податків і зборів (п.п. 4 п. 12 розділу IV Порядку № 449/21).

Доходи одного виду, отримані від одного джерела упродовж звітного періоду, вказуються однією сумою. Доходи різних видів, отримані від одного джерела, зазначаються окремо (п.п. 3 п. 12 розділу IV цього Порядку). Дохід одного виду (а саме: «Подарунок у грошовій формі», «Подарунок у негрошовій формі», «Благодійна допомога», «Інше»), отриманий з різних джерел, вказується як 1 об'єкт декларування, при цьому зазначаються всі джерела цього доходу (шляхом заповнення блоку полів «Інформація про джерело (джерела) доходу» та натискання кнопки «Зберегти»).

134. Чи є доходом соціальні виплати, субсидії?

Лише в разі їх монетизації (виплати у грошовій формі).

135. Чи є доходом кошти, отримані внаслідок розірвання договору?*Ні.*

Кошти, повернуті особі внаслідок розірвання договору (наприклад, купівлі-продажу), стороною якого вона є, для цілей декларування не є доходом.

136. Чи є доходом кошти, перераховані як частина вартості житла, яке придбається на умовах співфінансування?*Так.*

Вартість житла, яке передається з державної або комунальної власності у власність особи безоплатно або із знижкою відповідно до закону, а також сума державної підтримки на будівництво чи придбання доступного житла, яка надається особі відповідно до законодавства, є доходом (п.п. 165.1.34 п. 165.1 ст. 165 ПК України, Довідник ознак доходів фізичних осіб, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 13.01.2015 № 4).

Кошти, перераховані третій особі (наприклад, забудовнику) за тристоронніми договорами як частина вартості житла, яке придбається суб'єктом декларування та/або членом його сім'ї на умовах співфінансування, є доходом та повинні бути відображені у розділі 11 «Доходи, у тому числі подарунки» декларації.

137. Чи є доходом кошти, отримані в рамках Програми «Спідтримка»?*Ні.*

Програма «Спідтримка» передбачає можливість отримання українцями, які пройшли повний курс вакцинації від гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, 1000 грн на придбання у безготівковій формі послуг виключно у сферах культури, фізичної культури і спорту, здійснення внутрішніх пасажирських перевезень залізничним та авіаційним транспортом, а також для придбання книжок. При цьому перерахунок таких коштів зі спеціального поточного рахунка на інші рахунки, зняття готівки зі спеціального поточного рахунка забороняється. У разі невикористання (використання не в повному обсязі) протягом чотирьох місяців з дати зарахування допомоги невикористані кошти повертаються до загального фонду державного бюджету (Порядок надання допомоги в рамках Програми «Спідтримка», затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 09.12.2021 № 1272).

Соціальні виплати вважаються доходом і відображаються в декларації лише в разі їх монетизації (див. відповідь на [запитання 133 цих Роз'яснень](#)).

Оскільки кошти, отримані в рамках Програми «Спідтримка», будуть надаватись виключно в безготівковій формі, зараховуватимуться на спеціальний рахунок, не підлягатимуть оподаткуванню, а в разі невикористання (використання не в повному обсязі) протягом визначеного строку повертатимуться до державного бюджету, такі кошти не є доходом для цілей декларування.

Чи необхідно зазначати відомості про поточний рахунок, відкритий для зарахування допомоги в рамках Програми «Спідтримка», див. у відповіді на [запитання 174 цих Роз'яснень](#).

138. Чи є доходом одноразова натуральна допомога «пакунок малюка» (Baby-box)?

Лише у разі отримання грошової компенсації її вартості.

«Пакунок малюка» є безповоротною адресною соціальною допомогою сім'ям, у яких народилася живонароджена дитина, як у натуральній, так і грошовій формі у вигляді компенсації.

Соціальні виплати, субсидії тощо вважаються доходом і відображаються в декларації лише в разі їх монетизації, тобто виплати у грошовій формі.

Грошова компенсація вартості одноразової натуральної допомоги «пакунок малюка» є доходом у вигляді соціальної допомоги (соціальної виплати), відомості про яку підлягають декларуванню у розділі 11 «Доходи, у тому числі подарунки» декларації. У полі «Вид доходу» необхідно обрати «Інше» і зазначити «соціальна допомога».

139. Чи є доходом аліменти?

Так.

Аліменти, що виплачуються платнику податку згідно з рішенням суду або за добровільним рішенням сторін у сумах, визначених згідно із СК України, у тому числі аліменти, що виплачуються нерезидентом, належать до неоподатковуваних доходів (п.п. 165.1.14 п. 165.1 ст. 165 ПК України, Довідник ознак доходів фізичних осіб, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 13.01.2015 № 4).

Аліменти є власністю дитини, на яку вони виплачуються (ч. 1 ст. 179 СК України).

Для відображення відомостей про дохід у вигляді аліментів на дитину, після зазначення загальної інформації про дохід, у полі «Інформація про особу, яка отримала дохід» необхідно зазначити відомості про дитину.

140. Чи є доходом суб'єкта декларування застава, внесена за нього третьою особою (заставадавцем) у порядку ст. 182 КПК України з метою забезпечення виконання ним як підозрюваним (обвинуваченим) покладених на нього обов'язків, у випадку звернення її в дохід держави?

Ні.

141. Чи є доходом внески до виборчого фонду кандидата на пост Президента України, кандидата в народні депутати України, кандидата в депутати, кандидата на пост сільського, селищного, міського голови?

Ні.

Внески, здійснені до виборчого фонду кандидата на пост Президента України, кандидата в народні депутати України, кандидата в депутати, кандидата на пост сільського, селищного, міського голови, за дотримання умов положень Виборчого кодексу України, не є доходами відповідних кандидатів.

Так само не є доходом невикористані кошти з виборчого фонду кандидата в народні депутати України, кандидата в депутати, кандидата на пост сільського, селищного, міського голови, повернені йому у розмірі, що **не перевищує** розміру власних коштів кандидата, внесених до його виборчого фонду.

Повернені кошти з виборчого фонду кандидата в депутати, кандидата на пост сільського, селищного, міського голови, що **перевищують** розмір власних коштів такого кандидата, внесених до його виборчого фонду, відображаються у розділі II «Доходи, у тому числі подарунки» декларації (додатково див. відповідь на **запитання 154 цих Роз'яснень**).

142. Чи є доходом частка (у грошовій чи негрошовій формі), отримана у разі виходу зі складу учасників господарського товариства?

Так.

Чи подається ПСЗ у разі отримання колишнім учасником товариства виплати вартості його частки у статутному капіталі (у грошовій чи негрошовій формі) див. у відповіді на **запитання 218 цих Роз'яснень**.

143. Чи є доходом витрати на відрядження, що оплачуються роботодавцем? Витрати на участь у публічному заході, оплачені третьою особою?

Відповідно до ст. 46 Закону не вважаються доходом кошти, що виплачуються роботодавцем суб'єкту декларування (члену його сім'ї) для покриття витрат на відрядження (в Україні чи за кордоном).

Так само не вважається отриманням доходу покриття третьою особою (наприклад, міжнародною організацією, державними органами іноземної держави тощо) витрат на участь суб'єкта декларування (члена його сім'ї) у заході (семінар, конференція, переговори тощо), що проводиться в іншому місті чи за кордоном (наприклад, оплата витрат на подорож до місця проведення заходу, проживання та харчування), за умови, що така поїздка оформлена у вигляді відрядження суб'єкта декларування чи члена його сім'ї.

Приклад 1

Суб'єкт декларування на запрошення державного органу іноземної держави й за рахунок коштів сторони, що приймає, бере участь у заході, що проводиться на території цієї держави, з оформленням відрядження за місцем роботи суб'єкта декларування. Кошти, витрачені на оплату переїзду суб'єкта декларування, його харчування та проживання, а також інші пов'язані з поїздкою витрати (наприклад, сплата візового збору) не вважаються доходом і не зазначаються у декларації.

Приклад 2

Член сім'ї суб'єкта декларування, який не є особою, уповноваженою на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, або прирівняною до осіб, уповноважених на виконання зазначених функцій, отримує компенсацію витрат на відрядження від свого роботодавця або оформляє за місцем роботи відрядження з метою участі у заході, проведення переговорів тощо. Кошти, отримані членом сім'ї

від свого роботодавця як компенсація витрат на таке відрядження, або витрати, понесені стороною, яка приймає, для забезпечення відрядження члена сім'ї, не вважаються доходом і не зазначаються в декларації суб'єкта декларування.

144. Чи є доходом кошти, що виплачуються народним депутатам України для компенсації вартості проїзду, оренди житла або винайму готельного номера, а також відшкодування витрат, пов'язаних із виконанням депутатських повноважень?

Ні.

У цілях декларування не вважаються доходом кошти, що виплачуються народним депутатам України для компенсації вартості проїзду, оренди житла або винайму готельного номера, а також відшкодування витрат, пов'язаних з виконанням депутатських повноважень.

Народні депутати України здійснюють свої повноваження на постійній основі, їх статус визначається виключно законами України (ст. 78, п. 21 ч. 1 ст. 92 Конституції України).

Серед основних гарантій діяльності народних депутатів України передбачено фінансування видатків, пов'язаних з депутатською діяльністю. Так, народному депутату протягом усього строку виконання депутатських повноважень щомісяця відповідно до положень ст.ст. 23, 35 Закону України «Про статус народного депутата України» видаються кошти для компенсації вартості проїзду, оренди житла або винайму готельного номера, а також відшкодовуються витрати, пов'язані з виконанням депутатських повноважень, у розмірі місячної заробітної плати народного депутата, що не підлягають оподаткуванню (ч. 4 ст. 32 Закону України «Про статус народного депутата України»). Кошти для відшкодування витрат на здійснення депутатських повноважень народний депутат України отримує з дня його обрання (ч. 4 ст. 33 Закону України «Про статус народного депутата України»).

Право на отримання коштів для компенсації вартості проїзду та на відшкодування витрат, пов'язаних із виконанням депутатських повноважень, мають усі народні депутати України, а на отримання коштів для компенсації оренди житла або винайму готельного номера – народні депутати України, не забезпечені житлом у місті Києві, і місце їх проживання, відповідно до його реєстрації, знаходиться на відстані понад 30 км від меж міста Київ (ст.ст. 23, 32, 35 Закону України «Про статус народного депутата України»).

Таким чином, народні депутати України отримують певні відшкодування, компенсації для покриття витрат відповідно до спеціального закону.

Витрати на безоплатне або пільгове матеріальне і побутове забезпечення, на яке згідно із законодавством України мають право окремі категорії працівників бюджетних установ, здійснюються за рахунок бюджетних асигнувань на функціонування цих бюджетних установ (ст. 51 Бюджетного кодексу України). Власне, кошти на проїзд народними депутатами України усіма видами транспорту, кошти на оренду житла або винайм готельного номера передбачаються у витратах на

забезпечення діяльності Верховної Ради України (ст.ст. 23, 35 Закону України «Про статус народного депутата України»).

Кошти, які відшкодовуються народному депутату України на здійснення депутатських повноважень (ст. 32 Закону України «Про статус народного депутата України»), відповідають розміру заробітної плати народного депутата України, але не входять до структури заробітної плати. Суми компенсації вартості проїзду, оренди житла або винайму готельного номера (ст.ст. 23, 32, 35 Закону України «Про статус народного депутата України») встановлюються Законом України про Державний бюджет України на відповідний рік (та кошторисом Верховної Ради України – в разі його затвердження Верховною Радою України). Список народних депутатів України, яким видаються кошти на оренду житла та на винайм готельного номера, щокварталу публікується в газеті «Голос України» та щомісяця оприлюднюється на сайті Верховної Ради України.

145. Чи є доходом кошти, отримані як позика, кредит, або інші фінансові зобов'язання?

Ні.

Водночас відомості про такі кошти підлягатимуть відображенню у розділі 13 «Фінансові зобов'язання» декларації за умов, визначених у відповіді на *запитання 175 цих Роз'яснень*.

146. Чи є доходом прощені (анульовані) банком за його рішенням сума кредиту або проценти, комісія та/або штрафні санкції (пеня) за користування кредитом?

Сума кредиту, прощена (анульована) банком, є доходом.

Відсотки, комісія та/або штрафні санкції (пеня), які нараховані банком за умовами договору за користування кредитом, не є доходом.

Доходами можуть бути додаткові блага, унаслідок отримання яких фінансове або матеріальне становище суб'єкта декларування чи членів його сім'ї покращилося. Отримання основної суми кредиту, яку надалі за рішенням банку суб'єкт декларування чи член його сім'ї не повинні повертати, є доходом, оскільки завдяки цим коштам покращується фінансове становище особи, у неї з'являється можливість, наприклад, здійснити видатки, які інакше вона не могла б зробити. Водночас скасовані відсотки за користування кредитом таким доходом не є, оскільки відповідні кошти суб'єкт декларування або член його сім'ї фактично не отримували.

Така позиція підтверджується регулюванням у податковій сфері та судовою практикою. Так, до доходу віднесено, зокрема, основну суму боргу (кредиту) платника податку, прощеного (анульованого) кредитором за його самостійним рішенням (п.п. 164.2.17 п. 164.2 ст. 164 ПК України).

Додаткове благо визначається як дохід у разі приросту показників фінансового та/або майнового стану платника податку. Грошова сума, яка надана в кредит, підлягає поверненню, тому ця сума не збільшує дохід платника податку. Водночас у разі якщо відпадуть встановлені законом та/або договором підстави для витребування

кредитором у боржника грошової суми, наданої на умовах повернення, у платника податку-боржника виникає приріст фінансових показників за рахунок суми, взятої в борг.

147. Чи є доходом кошти, отримані як кешбек, бонуси тощо від банків, фінансових установ?

Так, якщо такі кошти включені до загального місячного (річного) оподатковуваного доходу платника податків.

Дохід з джерелом їх походження з України – будь-який дохід, отриманий резидентами або нерезидентами, у тому числі від будь-яких видів їх діяльності на території України (п.п. 14.1.54 п. 14.1 ст. 14 ПК України).

Отже, кошти, отримані суб'єктом декларування або членом його сім'ї упродовж звітного періоду у формі «кешбеку», «бонусів» у грошовій формі від банківських чи інших фінансових установ, зазначаються у розділі 11 «Доходи, у тому числі подарунки» декларації, якщо такі кошти включені до загального місячного (річного) оподатковуваного доходу платника податків як додаткове благо (ознака доходу «126») або інший дохід (ознака доходу «127»). Так, зазначені кошти, отримані з одного джерела, сумуються за відповідною ознакою.

Наприклад, у разі отримання упродовж звітного року коштів у вигляді кешбеку на банківську картку як інший дохід у розділі 11 «Доходи, у тому числі подарунки» декларації слід зазначити загальну суму таких коштів, отриманих упродовж року з одного джерела (наприклад, від однієї банківської установи).

Інформація про суми загального місячного (річного) оподатковуваного доходу платника податків міститься у Державному реєстрі фізичних осіб – платників податків.

148. Чи є доходом сума відшкодування податку в рамках Tax free?

Ні.

Кошти, отримані суб'єктом декларування та/або членом його сім'ї як часткове повернення раніше витрачених коштів на сплату податку на додану вартість чи іншого податку в іноземній країні, не є доходом для цілей декларування та не зазначаються у розділі 11 «Доходи, у тому числі подарунки» декларації.

149. Чи є доходом податкова знижка?

Ні.

Право платника на податкову знижку передбачене ст. 166 ПК України. Податкова знижка нараховується на доходи, які отримані у вигляді заробітної плати.

У декларації зазначаються відомості про отриману заробітну плату, включно з податками і зборами. Тому кошти, отримані як податкова знижка відповідно до ст. 166 ПК України, не є доходом для цілей декларування та не зазначаються у розділі 11 «Доходи, у тому числі подарунки» декларації як окремий об'єкт декларування.

150. Чи є доходом вартість путівки, отриманої за рахунок коштів фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування, профспілки?

Так, в тій частині вартості путівки, яка оплачена відповідним фондом, профспілкою.

Одним із видів доходу є вартість путівки на відпочинок, оздоровлення та лікування, у тому числі на реабілітацію осіб з інвалідністю, отриманої декларантом та/або членами його сім'ї за рахунок коштів відповідного фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування, професійної спілки.

Дані щодо вартості наданої путівки мають міститись у Державному реєстрі фізичних осіб-платників податків (за формою 4ДФ), інформацію з якого можна безкоштовно отримати особисто в територіальних органах Державної податкової служби України або онлайн в електронному кабінеті за адресою: <https://cabinet.tax.gov.ua> (для входу знадобиться кваліфікований електронний підпис). У формі 4ДФ ці дані мають ознаку доходу «156».

Якщо дані про вартість такої путівки в Державному реєстрі фізичних осіб-платників податків відсутні, рекомендуємо за відповідною інформацією звертатись до органів соціального захисту населення або до відповідної профспілки.

Якщо зазначені відомості суб'єкту декларування не вдалось отримати, рекомендуємо повідомити цей факт Національному агентству через персональний електронний кабінет.

151. Як декларувати заробітну плату?

Вказувати нараховану заробітну плату (посадовий оклад, інші виплати) разом з податками та обов'язковими зборами, отриману як за основним місцем роботи, так і за сумісництвом.

Під **заробітною платою** слід розуміти як посадовий оклад, так і будь-які заохочувальні та компенсаційні виплати (премії, надбавки тощо), які виплачуються (надаються) у зв'язку з трудовими відносинами, крім коштів для покриття витрат на відрядження, які у цілях декларування доходом не вважаються (додаково див. відповідь на **запитання 143 цих Роз'яснень**).

Кожен зобов'язаний сплачувати податки і збори в порядку і розмірах, встановлених законом (ч. 1 ст. 67 Конституції України).

Доходи у вигляді заробітної плати, нараховані (виплачені) платнику податку на доходи фізичних осіб відповідно до умов трудового договору (контракту), належать до загального місячного (річного) оподатковуваного доходу платника податку, який є базою оподаткування (п. 164.1, п.п. 164.2.1 п. 164.2 ст. 164 ПК України).

Податковий агент, який нараховує, виплачує або надає оподатковуваний дохід на користь платника податку, зобов'язаний утримувати податок на доходи фізичних осіб (п.п. 168.1.1 п. 168.1 ст. 168 ПК України).

Податковим агентом щодо податку на доходи фізичних осіб є, зокрема, юридична особа (її філія, відділення, інший відокремлений підрозділ), яка незалежно від організаційно-правового статусу та способу оподаткування іншими податками

та/або форми нарахування (виплати, надання) доходу (у грошовій або негрошовій формі) зобов'язана нараховувати, утримувати та сплачувати податок на доходи фізичних осіб до бюджету від імені та за рахунок фізичної особи (п.п. 14.1.180 п. 14.1 ст. 14 ПК України).

Роботодавець при кожній виплаті заробітної плати зобов'язаний повідомити працівника про дані, що належать до періоду, за який провадиться оплата праці, до яких належать загальна сума заробітної плати із розшифровкою за видами виплат, розміри і підстави відрахувань із заробітної плати, сума заробітної плати, що належить до виплати (ч. 1 ст. 30 Закону України «Про оплату праці»).

Тобто із загальної суми заробітної плати фактично й відбуваються відрахування, у тому числі нараховується, утримується та сплачується податок на доходи фізичних осіб.

Отже, у декларації зазначаються відомості про отриману заробітну плату, включно з податками і зборами.

Відомості про нараховану, але не виплачену у звітному періоді заробітну плату (інші платежі) зазначаються у декларації наступного звітного періоду (в якому вона була фактично виплачена).

152. Як декларувати дохід, отриманий при відчуженні цінних паперів?

У декларації відображається загальна сума доходу від відчуження цінних паперів, а не інвестиційний прибуток.

Доходом можуть бути кошти, фактично отримані суб'єктом декларування або членом сім'ї у звітному періоді з будь-якого джерела. Так, до уваги не береться, зокрема, збільшення вартості відчужуваного активу порівняно з первинною вартістю його придбання тощо.

Інвестиційний прибуток розраховується як позитивна різниця між доходом, отриманим платником податку від продажу окремого інвестиційного активу з урахуванням курсової різниці (за наявності), та його вартістю, що визначається із суми документально підтверджених витрат на придбання такого активу (абз. 1 п.п. 170.2.2 п. 170.2, ст. 170 ПК України).

Приклад

Суб'єкт декларування у 2021 році придбав 100 акцій номінальною вартістю 100 000 грн за 50 000 грн. У звітному році суб'єкт декларування відчужив ці акції за 150 000 грн. Отриманий дохід від продажу цінних паперів склав 150 000 грн, а інвестиційний прибуток – 100 000 грн. У декларації за звітний рік слід відобразити отриманий дохід у розмірі 150 000 грн.

153. Як декларувати доходи у вигляді процентів, нарахованих за валютним вкладом?

Потрібно суму кожного нарахування процентів за певний період, включаючи податки і збори, конвертувати у гривню за валютним (обмінним) курсом Національного банку України, що діяв на дату фактичної виплати процентів, потім

визначити їхній сукупний розмір, отриманий за звітний період в одному банку, і зазначити в декларації про загальну суму процентів.

Дохід у вигляді процентів, нарахованих за кількома вкладками, поміщеними в один банк, зазначається в декларації сукупно.

Дохід у вигляді процентів, нарахованих за вкладками, поміщеними в різні банки, зазначається в декларації окремо.

Для отримання детальної інформації щодо нарахованих (виплачених) процентів радимо звернутись до банку, в якому розміщено вклад.

Додатково див. відповідь на **запитання 202 цих Роз'ясень**.

Приклад

01.02.2020 банк нарахував проценти за січень у сумі 50 євро; 15.02.2020, після утримання податків і зборів, банк (у готівковій чи безготівковій формі) виплатив вкладнику 40,25 євро процентів за січень. Курс гривні щодо євро станом на 15.02.2020 становив 26,5872 грн/євро, тобто $50 \times 26,5872 = 1\,329,36$ грн – конвертована сума виплачених (отриманих) процентів за січень. За аналогічною схемою слід конвертувати проценти за весь період, на який було розміщено вклад, і зазначити в декларації їхній сукупний розмір.

154. Як декларувати дохід, отриманий від кількох осіб (групи осіб), якщо встановити частку кожного джерела доходу неможливо?

Відомості про подарунок (за умови перевищення порогу для декларування) або матеріальну допомогу, обумовлену певною подією (наприклад, збір коштів на лікування), отримані суб'єктом декларування або членом його сім'ї від декількох осіб (групи осіб), якщо встановити частку кожного неможливо, зазначаються у розділі 11 «Доходи, у тому числі подарунки» декларації як один об'єкт декларування. Слід також вказати його вид, вартість (сукупний розмір), а також усіх осіб, які є джерелами цього доходу.

Приклад 1

Суб'єкту декларування у звітному періоді батьки подарували автомобіль вартістю 850 000 грн, і йому не відомий розмір внеску кожного з батьків до загальної вартості автомобіля.

У цьому випадку у розділі 11 «Доходи, у тому числі подарунки» декларації необхідно зазначити один раз відомості про отриманий дохід у вигляді подарунка у негрошовій формі вартістю 850 000 грн, а у блоці полів «Інформація про джерело (джерела) доходу» вказати відомості про обох батьків.

Відомості про автомобіль слід також відобразити у розділі 6 «Цінне рухоме майно – транспортні засоби» декларації (за умови його перебування у власності на кінець звітного періоду) та додатково вказати відомості про правочин, на підставі якого набуто право на майно – договір дарування – у розділі 14 «Видатки та правочини суб'єкта декларування» (незалежно від того, чи перебуває автомобіль у власності суб'єкта декларування на кінець звітного періоду). У разі його відчуження

у звітному періоді – відомості про обидва правочини, на підставі яких набуто та припинено право власності на майно.

Приклад 2

Член сім'ї суб'єкта декларування у звітному періоді отримав від 10 осіб (відомості про яких відомі) однією загальною сумою 20 000 грн як матеріальну допомогу на лікування. При цьому члену сім'ї суб'єкта декларування не відомий внесок кожного з осіб до цієї суми. Відомості про такий дохід підлягають відображенню у розділі 11 «Доходи, у тому числі подарунки» декларації як один об'єкт. У декларації слід:

- у полі «Вид доходу» обрати «Інше», у полі «Зазначте, який саме» вказати «матеріальна допомога»;
- у полі «Розмір (вартість), грн» – 20 000 грн;
- у блоці полів «Інформація про джерело (джерела) доходу» вказати відомості про всіх осіб, від яких отримано цей дохід;
- у блоці полів «Інформація про особу, яка отримала дохід» – відомості про члена сім'ї.

Разом з тим, якщо частка конкретної особи у загальній сумі переданих коштів відома (наприклад, 1 000 грн), відомості про дохід від цієї особи підлягають декларуванню окремо (із зазначенням суми та джерела доходу). Інша частина від загальної суми переданих коштів (тобто 19 000 грн) підлягає декларуванню як один об'єкт.

Тобто у декларації підлягають відображенню 2 об'єкти:

- 1 – від особи, розмір внеску якої відомий,
- 2 – від осіб, розмір внеску кожного з яких не відомий.

Якщо сума разово отриманого суб'єктом декларування доходу від одного джерела перевищує 50 ПМ, відомості про правочин необхідно додатково вказати у розділі 14 «Видатки та правочини суб'єкта декларування» декларації.

Суб'єкт декларування повинен володіти підтвердними документами, що обумовлюють наявність підстав для отримання такої допомоги, а також її фактичного отримання.

155. Чи відображаються у розділах 11 «Доходи, у тому числі подарунки» та 14 «Видатки та правочини суб'єкта декларування» декларації відомості про рух коштів між суб'єктом декларування та членами його сім'ї?

Ні, якщо це не подарунок.

Рух коштів у готівковій або безготівковій формі між суб'єктом декларування та членами його сім'ї, відомості про яких зазначені в розділі 2.2 «Інформація про членів сім'ї суб'єкта декларування» декларації, не вважається доходом/видатком у розумінні Закону та не підлягає декларуванню в розділах 11 «Доходи, у тому числі

подарунки» та 14 «Видатки та правочини суб'єкта декларування» декларації відповідно.

Водночас якщо такі кошти є предметом договору дарування (усного чи письмового), укладеного між суб'єктом декларування та членами його сім'ї, – вони вважаються доходом та декларуються в розділі 11 «Доходи, у тому числі подарунки» декларації як подарунок (з урахуванням встановленого Законом порогу декларування).

Інформація про видаток суб'єкта декларування, зокрема на подарунок, зазначається у розділі 14 «Видатки та правочини суб'єкта декларування» декларації (з урахуванням встановленого Законом порогу декларування).

У разі руху грошових коштів між суб'єктом декларування та особами, відомості про яких не зазначено в розділі 2.2 «Інформація про членів сім'ї суб'єкта декларування» декларації, такі грошові кошти підлягають декларуванню на загальних підставах, незалежно від наявності родинного зв'язку.

XIV. Грошові активи

156. Які грошові активи потрібно декларувати?

У декларації зазначаються грошові активи, наявні у суб'єкта декларування або членів його сім'ї, сукупна вартість яких перевищує 50 ПМ станом на останній день звітного періоду (п. 8 ч. 1 ст. 46 Закону).

Грошовими активами є:

- готівкові кошти;
- кошти, розміщені на банківських рахунках (незалежно від типів рахунків та дати їх відкриття);
- готівкові кошти, які зберігаються у банку;
- внески до кредитних спілок;
- внески до інших небанківських фінансових установ, у тому числі до інститутів спільного інвестування (згідно із Законом України «Про інститути спільного інвестування» такими інститутами є корпоративні та паївові фонди);
- кошти, які суб'єкт декларування або члени його сім'ї позичили третім особам (тобто кошти, стосовно яких суб'єкт декларування або член його сім'ї є позикодавцем);
- активи у дорогоцінних (банківських) металах;
- електронні гроші;
- інші грошові активи (у декларації необхідно зазначити, які саме активи).

Грошові активи суб'єкта декларування та членів його сім'ї в цілях визначення, чи перевищують вони поріг декларування, не сумуються (п.п. 1 п. 13 розділу IV Порядку № 449/21).

Якщо сукупна вартість усіх наявних станом на останній день звітного періоду в суб'єкта декларування або члена його сім'ї грошових активів не перевищує 50 ПМ, такі активи не зазначаються в декларації (п.п. 2 п. 13 розділу IV Порядку № 449/21).

Відомості про грошові активи зазначаються в декларації окремо щодо суб'єкта декларування та кожного з членів його сім'ї.

Службові особи, які займають відповідальне та особливо відповідальне становище, а також суб'єкти декларування, які займають посади, пов'язані з високим та підвищеним рівнем корупційних ризиків, вказують у декларації також грошові активи, які є об'єктами права власності третьої особи, якщо суб'єкт декларування або член його сім'ї отримує чи має право на отримання доходу від такого об'єкта або може прямо чи опосередковано (через інших фізичних або юридичних осіб) вчиняти щодо такого об'єкта дії, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження ним.

Такі відомості не зазначаються в декларації, якщо відповідні об'єкти належать на праві власності юридичній особі, зазначеній у п. 5-1 ч. 1 ст. 46 Закону, та їх головним призначенням є використання у господарській діяльності такої юридичної особи (додаково див. відповідь на *запитання 71 цих Роз'яснень*).

Приклад 1

Станом на 31 грудня звітного року в суб'єкта декларування були наявні готівкові кошти (незалежно від місця їх зберігання) в розмірі 30 ПМ та внески на банківських рахунках в розмірі 25 ПМ. Такі кошти (внески) зазначаються в декларації (окремо за кожним видом активу), оскільки їхня сукупна вартість перевищує 50 ПМ.

Приклад 2

Станом на 31 грудня звітного року в суб'єкта декларування були наявні готівкові кошти (незалежно від місця їх зберігання) в розмірі 30 ПМ. А у члена його сім'ї – кошти на банківських рахунках в розмірі 25 ПМ. Такі кошти не зазначаються в декларації, оскільки вартість грошових активів кожного не перевищує 50 ПМ.

157. Що таке активи у дорогоцінних (банківських) металах?

До банківських металів належать золото, срібло, платина, метали платинової групи, доведені (афіновані) до найвищих проб відповідно до світових стандартів, у зливках і порошках, що мають сертифікат якості, а також монети, вироблені з дорогоцінних металів (п.п. «г» п. 1-1 ч. 1 ст. 4 Митного кодексу України).

158. Чи декларуються кошти, внесені при застосуванні запобіжного заходу у вигляді застави?

Так, якщо ці кошти вносив суб'єкт декларування або член його сім'ї.

Відомості про кошти, внесені суб'єктом декларування, членом його сім'ї при застосуванні запобіжного заходу у вигляді застави (ст. 182 КПК України), підлягають відображенню у розділі 12 «Грошові активи» декларації за умов, визначених у відповіді на *запитання 156 цих Роз'яснень*.

Одночасно у такому випадку відомості про спеціальний рахунок, на який вноситься застава, відображаються у розділі 12.1 «Банківські та інші фінансові установи, у тому числі за кордоном, у яких у суб'єкта декларування або членів його сім'ї відкриті рахунки або зберігаються кошти, інше майно» декларації.

Кошти, внесені при застосуванні запобіжного заходу у вигляді застави, не є видатком. Повернуті після припинення дії запобіжного заходу кошти не є доходом.

159. Станом на яку дату вказується розмір наявних грошових активів?

Інформація про грошові активи зазначається станом на кінець звітного періоду (п.п. 3 п. 13 розділу IV Порядку № 449/21).

У декларації зазначаються ті грошові активи, у тому числі готівкові кошти, суб'єкта декларування або членів його сім'ї, які наявні в них станом на останній день звітного періоду (за умови перевищення встановленого Законом порогу декларування для таких об'єктів).

Якщо суб'єкт декларування або член його сім'ї упродовж звітного періоду отримав грошові активи, але станом на останній день звітного періоду вони в нього відсутні, такі активи не відображаються в розділі 12 «Грошові активи», але зазначаються в розділі 11 «Доходи, у тому числі подарунки» (крім позики, кредиту). Крім того, видатки, здійснені суб'єктом декларування у звітному періоді, повинні

бути відображені у розділі 14 «Видатки та правочини суб'єкта декларування» (якщо розмір видатку перевищує 50 ПМ).

160. Чи треба відображати у розділі 12 «Грошові активи» декларації відомості про доходи, отримані у звітному періоді (про що зазначено у розділі 11 «Доходи, у тому числі подарунки» декларації)?

Так, якщо розмір грошових активів перевищує встановлений законом поріг декларування.

161. Чи є грошовими активами кошти, які підлягають стягненню на користь суб'єкта декларування або члена його сім'ї на підставі рішення суду внаслідок завданої їм шкоди, чи з інших підстав, не пов'язаних із невиконанням умов договору, які не були виплачені у звітному періоді?

Ні, такі кошти не є грошовими активами для цілей декларування.

162. Чи є грошовими активами кошти, які не були сплачені суб'єкту декларування / члену його сім'ї у зв'язку із невиконанням умов укладеного договору або строк сплати яких не настав?

Ні, крім коштів, позичених третій особі, відомості про які зазначаються в розділі 12 «Грошові активи» декларації за умов перевищення порогу декларування.

Додатково див. відповіді на запитання 156 та 159 цих Роз'яснень.

Приклад 1

Суб'єкт декларування у звітному періоді (2021 році) продав автомобіль вартістю 800 000 грн, з яких фактично отримав 200 000 грн. Відомості про отримані 200 000 грн відображаються у розділі 11 «Доходи, у тому числі подарунки» декларації за 2021 рік та додатково у розділі 12 «Грошові активи» (за умови їх залишку станом на останній день звітного періоду). У розділі 14 «Видатки та правочини суб'єкта декларування» декларації необхідно вказати відомості про правочин – договір купівлі-продажу транспортного засобу, на підставі якого припинилося право власності на автомобіль. Відомості про наявну заборгованість покупця у розмірі 600 000 грн у декларації звітного періоду не зазначаються, їх перерахування стане доходом відповідного звітного періоду, відомості про них підлягатимуть відображенню у розділі 11 «Доходи, у тому числі подарунки» декларації відповідного звітного періоду.

Приклад 2

Суб'єкт декларування у 2020 році позичив кошти у розмірі 1 000 000 грн, які мали бути повернуті йому у 2021 році, але станом на 31.12.2021 не були повернуті. Відомості про ці кошти підлягають відображенню у розділі 12 «Грошові активи» декларації як кошти, позичені третій особі.

163. Чи є грошовими активами кошти, позичені суб'єктом декларування / членом його сім'ї третім особам, розмір яких визначений рішенням суду, які не були виплачені (добровільно чи в порядку примусового виконання) у звітному періоді?

Так, у розділі 12 «Грошові активи» декларації зазначаються відомості про кошти, позичені третім особам, за умов, визначених у відповіді на запитання 156 цих Роз'яснень.

При визначенні розміру активу слід врахувати рішення суду, яке набрало законної сили.

Аналогічний підхід слід застосовувати й до декларування відомостей у розділі 13 «Фінансові зобов'язання» декларації про фінансові зобов'язання суб'єкта декларування / члена його сім'ї, які виникли внаслідок укладених договорів кредиту (позики). Розмір таких зобов'язань слід зазначати з урахуванням рішення суду, що набрало законної сили.

164. Чи необхідно суб'єкту декларування, який є акцептованим кредитором банку, що перебуває у стані ліквідації, зазначати відомості про не виплачені йому кошти?

Так, у розділі 12 «Грошові активи» декларації, крім коштів, вимоги за якими вважаються погашеними станом на кінець звітного року.

Фонд гарантування вкладів фізичних осіб (далі – Фонд) визначає суму заборгованості кожному кредитору та відносить вимоги до певної черги погашення (ч. 2 ст. 49 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб»).

Суб'єкт декларування, який є акцептованим кредитором банку, що перебуває у стані ліквідації, повинен зазначати у розділі 12 «Грошові активи» декларації відомості про кошти у сумі, визначеній Фондом.

Щоб задовольнити вимоги акцептованих кредиторів, Фонд або уповноважена особа Фонду формує ліквідаційну масу банку та продає його активи. Якщо ж у банку недостатньо майна для виплати коштів всім кредиторам, незадоволені вимоги вважаються погашеними, що, однак, не позбавляє Фонд або уповноважену особу Фонду права звертатися з вимогами до пов'язаної з банком особи.

Отже, не підлягають відображенню в декларації відомості про кошти, вимоги за якими вважаються погашеними станом на кінець звітного року. Погашеними вважаються вимоги, які банк не може задовольнити через нестачу коштів та активів.

165. Як декларувати грошові заощадження, поміщені в установи Ощадного банку СРСР та державного страхування СРСР, що діяли на території України, якщо компенсацію втрат від їх знецінення суб'єкт декларування та/або члени його сім'ї не отримували або отримували частково?

Якщо суб'єкту декларування або членам його сім'ї було видано ощадну книжку і відкрито компенсаційний рахунок в Ощадному банку України, то залишок коштів на такому рахунку підлягає декларуванню в розділі 12 «Грошові активи» декларації, у випадку якщо сукупна вартість усіх наявних станом на останній день звітного періоду в суб'єкта декларування або члена його сім'ї (окремо у кожної особи) грошових активів перевищує 50 ПМ.

Наприклад, якщо у суб'єкта декларування є кошти на ощадній книжці в розмірі 10 ПМ, а також інші грошові активи в розмірі 40 ПМ, їх необхідно відобразити в

декларації, оскільки сумарно це становитиме 50 ПМ (додатково див. відповідь на *запитання 156 цих Роз'яснень*).

Заощадження громадян, поміщені в установи Ощадного банку СРСР та державного страхування СРСР, відновлювалися у співвідношенні 1 карбованець заощаджень на 1,05 грн – станом на 1 жовтня 1996 року.

Так, зобов'язання держави перед громадянами України, які внаслідок знецінення втратили грошові заощадження, поміщені в установи Ощадного банку СРСР та державного страхування СРСР, що діяли на території України, а також у державні цінні папери, придбані в установах Ощадного банку СРСР, що діяли на території України, встановлені Законом України «Про державні гарантії відновлення заощаджень громадян України».

Відповідно до положень вищезазначеного Закону установи Ощадного банку України протягом грудня 1996 року – березня 1997 року проводили одноразову індексацію вкладів громадян, на проіндексовану суму видавалася ощадна книжка. Компенсація втрат від знецінення грошових заощаджень проводилася їх власникам починаючи з 1997 року в грошовій (готівковій чи безготівковій) формі через установи Ощадного банку України після внесення в інформаційно-аналітичну систему «Реєстр вкладників заощаджень громадян» відомостей про них, необхідних для ідентифікації вкладника під час відкриття рахунку, а також в інших формах згідно із законодавством.

Отже, якщо в особи був вклад в Ощадбанку СРСР на певну суму в карбованцях, потім ця сума була проіндексована Ощадбанком України і на ім'я вкладника відкрито компенсаційний рахунок на суму індексації вкладу в гривні, то значення для цілей декларування має тільки сума залишку на такому компенсаційному рахунку. Для отримання відповідної інформації радимо звертатись до Ощадного банку України.

XV. Банківські та інші фінансові установи

166. Відомості про які банки, фінансові установи зазначати в декларації?

У декларації відображаються відомості про банківські та інші фінансові установи, у яких у суб'єкта декларування або членів його сім'ї відкриті рахунки або зберігаються кошти, інше майно станом на останній день звітного періоду або протягом не менше половини днів протягом звітного періоду (п. 8-1 ч. 1, ч. 2 ст. 46 Закону).

Такі відомості зазначаються незалежно від:

- того, знаходиться банк, фінансова установа (головний офіс) в Україні чи за кордоном,
- типу рахунку,
- особи, яка відкрила рахунок, орендувала банківський сейф (комірку) (це може бути суб'єкт декларування, член його сім'ї чи третя особа),
- наявності коштів на рахунку, майна у сейфі (комірці) станом на кінець звітного періоду чи протягом звітного періоду.

Для правильного відображення відомостей про наявні рахунки, їхні номери та залишки коштів слід звертатися до банківської або іншої фінансової установи, де вони відкриті.

Набір шифр, зазначений на банківській платіжній картці, не є номером рахунку.

До однієї карти може бути відкрито кілька рахунків.

Завершення строку дії банківської платіжної картки або припинення надходжень на таку картку не тягне за собою автоматичне закриття рахунку у банківській установі (наприклад, у разі завершення соціальних виплат у зв'язку з досягненням дитиною 3-річного віку або припинення надходження заробітної плати у зв'язку з припиненням трудових відносин), крім випадків, передбачених законом або договором.

Банківськими установами України є юридичні особи, які на підставі банківської ліцензії мають виключне право надавати банківські послуги, відомості про які внесені до Державного реєстру банків, що ведеться Національним банком України.

Іншими **фінансовими установами** є юридичні особи, які відповідно до закону надають одну чи декілька фінансових послуг, а також інші послуги (операції), пов'язані з наданням фінансових послуг, у випадках, прямо визначених законом, та внесені до відповідного реєстру в установленому законом порядку (п. 1 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг»).

Для цілей декларування до фінансових установ можуть належати, наприклад, кредитні спілки, недержавні пенсійні фонди, інвестиційні фонди і компанії, фонди фінансування будівництва та інші юридичні особи, виключним видом діяльності яких

